

a raszterek repedéseit javította, úgyszintén a redőnszerkezet mechanikájának forgópontjait.

A sípművek restaurálása kapcsán megemlítem, hogy kutatásaim szerint az *Angster József és Fia orgona- és harmóniumgyár* az 1906–10 közti években a fennállása alatt legmagasabb dolgozói létszám (75–110 fő) ellenére nem győzte a nagy számú megrendelést, és az *Engel cégtől* rendelt meg néhány esetben homlokzati és esetenként, a legnagyobb sípok kivételével, belső sípokot is, amint a túrkevei orgonánál is. (Bizonyára az öttingeni Engel sípkészítő műhelytől, melyet Angster Oszkár az öttingeni tanulmányútján ismerhetett meg.) Paulus Frigyes már a felméréskor észrevette az egységes, ám az Angster-orgonakétől eltérő intonálást, amit utólag dokumentált is.

Szentesen az 54 sípot kellett pótolnia a Paulus-műhelynek, Túrkevéen pedig a homlokzati sípokot önből.

További pályázati támogatás hiányában a szélrendszer restaurálása csak Túrkevéen történt meg. A nagy méretű franciafúvó kiszerezéséhez külön állványzatot épített a cég az orgonaház mellé, majd a fúvókat újra bőrizte és kasírozta. Az orgona méretéhez igazodó új motor egészséges hangmegszólalást biztosít a sípoknak. A játszóasztalon a „fúvócsengő” nyomógomb újra megszólaltatja a réz csengőcskét. A helyreállított szélnyomás óta az a¹ hang a szerződésben említett ún. párizsi hangolás szerint 18° C-on 438 Hz-en szól.

Szentesen a 32 regiszternek szelet biztosító 4 méter széles franciafúvó és a négy szivattyú restaurálásához a hangszert majd újra le kell bontani, sajnos.

Mindkét egyházközség istentisztelettel ünnepelte orgonafelújítását. Szentesen 2010. október 31-én, Túrkevéen 2014. október 12-én. Szentesen ígét hirdetett, Túrkevéen az orgonát méltatta *Fekete Károly*, akkor még a Debreceni Református Hittudományi Egyetem rektora, aki mindkét orgonahelyreállítás során a szakértői feladatokat látta el.

Hajdók Judit

(A képmelléklet recto-oldalán felül a túrkevei, alul a szentesi orgona homlokzata, verso-oldalán a játszóasztalok láthatók. Fotó: a szerző.)

Sola Schola — a gyülekezeti éneklés erősítéséért

A Szlovákiai Református Keresztyén Egyház Egyházzenei Osztálya 2014 őszén fontos döntést hozott. A Sola Schola mozgalom elindításával a bibliórak, imaórák, ifikörök vagy kóruspróbák mellett olyan gyülekezeti éneklőcsoportok meg-születését kívánja segíteni, akik az istentiszteleten a gyülekezeti éneklés magját képezhetik. A Sola Schola tagjai rendszeres heti időpontban találkoznak, gyakorolják, mélyebben megismerik a jelenlegi és a készülő új református énekeskönyv énekeit, így készülnek szolgálatukra.

A Sola Schola csoport nagy segítséget tud nyújtani a gyülekezet lelkipásztorának és kán-

torának az énekválasztásban, hiszen figyelembe véve a csoport által megtanult énekeket beleépíthetik azokat a próbát követő vasárnapi istentisztelet énekanyagába. A vasárnapi istentiszteleten ezt az új éneket a Sola Schola tagjai már biztosan éneklék, így elősegítik a gyülekezeti éneklést. Kívánatos tehát, hogy a Sola Schola tagjai rendszeresen részt vegyenek a vasárnapi istentiszteleten, segítve a gyülekezet éneklését.

Mély üzenetet hordoz a szóösszetétel. A *schola*: a római katolikus misén liturgikus szolgálatot végző éneklőcsoport református „adaptálása”. A sola is latin szó (jelentése: „egyedül”) —

a reformáció alapelveinek mintájára került bele az elnevezésbe. A Sola Schola kiejtése és annak másképpen való tagolása szójátékot ad: „szól a szkóla”: szól az éneklőcsoport éneke.

A Sola Schola éneklőcsoport a helyi gyülekezet tagjaiból áll, akik szeretnek közösen énekelni, és szívesen tanulnak új énekeket a református énekeskönyvből. Tagja lehet bárki, korosztálytól függetlenül, sőt: a korban vegyes

csoportok különösen ajánlottak. Nincs kötött tagság, az alkalmakra mindig be lehet kapcsolódni.

Az Egyházzenei Osztály jelöli ki a heti énekeket az egyházi év énekrendjéhez igazodva, amittől szükség szerint kivételes esetben el lehet térni. Az énekek és rövid bemutatásuk hangzó formában felkerül a refzene.sk honlapra, így mindenkinek elérhető.

(A refzene.sk nyomán)

Kántortalálkozó országszerte

A nyári tanfolyami kántorképzés 50 éves jubileumát és *Kalocsay Ferenc* karnagy 90. születésnapját ünnepelték 2015. május 31-én. A Fót-Központi református templom délelőtti istentiszteletén a gyülekezet kántor-karnagyának több mint fél évszázados szolgálatáért adtak hálát. *Kalocsay Ferenc* 1948-tól végezte itt a kántori feladatokat, vezette a gyülekezet énekkarát. Munkáját a kórus országos, sőt, határokon túl is ismertté vált neve, valamint *Gárdonyi Zoltán* 21 (!), az énekkarnak írt kórusműve is fémjelozte.

A mély zenei gyökerekkel bíró gyülekezet ma is nagy hangsúlyt fektet a zenei életre, melyet 2006 óta *Németh Pál* kántor-karnagy irányít. Az ünnepi istentiszteleten a gyülekezet mindehárom kórusa szolgált: a *Gárdonyi Zoltán* nevét viselő vegyeskar, a fiatalasszonyokból álló „Hálaénekkar” és az óvodások, kisiskolások „Hangicsálók” csapata. *Kalocsay Márta* orgonaművész J. S. Bach: D-dúr prelúdium és fűgájával köszöntötte édesapját.

Délután az Evangélikus Kántorképző Intézetnek otthont adó Mandák-villában folytatódott a program az ünnepelt életkorával meg egyező létszámban.

„Két esemény miatt vagyunk itt, egy harmadik helyszínen —mondta *Bódiss Tamás*, a találkozó szervezője—, ami mégis összekapcsolja ezt a két eseményt.” *Kalocsay Ferenc* főtí szolgálat mellett ugyanis szívén viselte a református kántorképzés ügyét is. 1958-tól három éven keresztül a Mandák-villában az evangélikusokkal közösen tartott, száznapos bentlakásos tanfolyamokon tanított. Később a református egyház önálló kántorképző intézetet tervezett, végül egy harmadik megoldás született: 1965-től Debrecenben indultak meg nyári 3 hetes tanfolyamok. Ennek rendszerét *Gárdonyi Zoltán* és *Csomasz Tóth Kálmán* dolgozta ki, de mellettük állt szervezőként *Kalocsay Ferenc*.

1990-ben a nagyszámú résztvevő miatt Budapesten is megnyitották a képzést az érdeklődők számára, majd pedig fokozatosan kialakult a Kárpát-medence különböző városaiban rendszeresen megrendezett kántorképző tanfolyamok rendszere.

Ezután *Bence Gábor*, az Evangélikus Kántorképző Intézet igazgatója vázolta fel az evangélikus kántorképzés múltját s jelenét.

A jövőről is szó esett. A kántorképzés a kezdetekhez képest rengeteget változott és fejlődött, de még mindig változtatásokra van szükség. A találkozó ismételt felmerült az igény az egyházzenei munka és képzés rendezésére mind törvényi, mind szervezeti szinten. A készülő új énekeskönyv és a hozzá kapcsolódó rendtartás majdani bevezetéséhez szükséges az egyházzenei szolgálat szervezetszervezésének átgondolása, többek között a különböző szintű képzettségek, a hozzá kapcsolható feladatok, elvárások meghatározása.

Hozzá tartozik ehhez a kántorok területi összefogása és ennek megszervezése. Fontos emellett egy kántori életpálya-modell felállítás, amely által a diplomás egyházzeneészek nem lennének rákényszerítve, hogy elhagyják pályájukat, a fiatalok, akik az egyházzenei szolgálatot tekintik hivatásuknak, nagyobb biztonsággal tudnák megélni életcéljukat. Az egyházzenei munkában tehát még mindig sok tennivaló van, abban azonban megegyeztek a résztvevők, hogy a gyülekezeti életnek fontos, értékkövetítő szereppel bíró lépcsője a zenei és kulturális nevelés.

(A reformatus.hu alapján)

Június 6-án a Nyíregyháza-Városi Református Egyházközség gyülekezeti termében gyűltek össze a Nyírségi Református Egyházmegye kántorai, karvezetői és énekezői. Az esperesi hivatal előzetesen kiküldött, személyre